

Ende ten eynde de voorz Ordonnantie, naer haren innehouden geobserveert, en de contreveneur van dien ..... teert ende gecorrigeert mogen worden

Soo ist, dat d'Heeren voorn t den Dienaer van de Justitie, binnen dezer Stede, ernstelycken lasten ende Ordonneren, dat hy op alles goede opzicht zal nemen van alle contreveneurs dezer behoorycken verwittigen, zonder yemanden uit gunst, ofte omme eenig genott te conniveren, ofte verschoonen, op peene van gesuspendeert te worden van zyner ..... ter discretie vanden Gerechte, naar evigentie en gelegen ..... vande saecke, tot welcken eynde, hy gehouden zal wezen, hem ten versoecke van Burgemeesteren tot allen tyde, by Eede te purgeren, en zal hem ..... brengen, op zyne Verclaringe volcomen geloof worden gegeven. Aldus Gekeurt, by den Officier, Burgemeesteren, ende Gerechte dezer voorz Stede op den vyftienden dezer Maent Octobris inden Jare Duysent Vyff hondert ende Dertien 1).

Ende ten Eynde Niemant Ignorantie zoude pretenderen hebbe ick onderschreven Secretaris der voorz Stede, dezen deur laste vande Heeren voornt, ten Steeder Huys puye, naer voorgaende Clockluydinge gepubliceert op den Twintichsten octob. 1613.

1) Gezien de datum van afkondiging zal de aanduiding „Vyff hondert ende Dertien” wel op een schrijffout berusten. Het is moeilijk aan te nemen, dat tussen het vaststellen van de ordonnantie en de afkondiging een tijdsverschil ligt van precies honderd jaar. Bovendien komt zij voor in een verzameling ordonnanties van een van de burgemeesters uit de zeventiende eeuw, allen met de hand geschreven.

Oudewater.

A.W.den Boer.

REGLEMENT VAN ORDE VOOR DE GEMEENTERAAD VAN WOERDEN, 1816

door L. Cl. M. Peters

Na het herstel van Nederlands onafhankelijkheid werd op 1 december 1813 namens het Algemeen bestuur van de Verenigde Nederlanden door de Commissaris van het bestuur van het arrondissement Leiden een provisionele regering voor de stad Woerden aangesteld. 1) Bij Koninklijk Besluit van 5 november 1815 werd er voor de steden van de provincie Zuid-Holland een regeringsreglement vastgesteld. Ingevolge dit reglement werd de regering van de stad Woerden uitgeoefend door een gemeenteraad van dertien leden, van welke dertien leden er twee burgemeester waren. 2) Voor de eerste maal werd deze raad door de Koning benoemd, op voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken.

In een van de eerste vergaderingen van de raad, te weten de vergadering van 30 april 1816, werd onder meer een “Reglement van orde voor de vergaderingen van den Edel Achtbaren Raad der Stad Woerden” vastgesteld. 3) Het reglement was door de gemeente-secretaris Arie Cats uit de door elk van de leden van de raad gemaakte aantekeningen ontworpen. Enige artikelen uit dit reglement zijn de moeite waard om uit de vergetelheid te worden onttrokken. Erg opvallend is dat acht van het vijftien artikelen tellende reglement met een boete worden gesanctioneerd.

In artikel twee wordt b.v. bepaald dat wanneer de burgemeesteren dit speciaal bekend maken, de leden in het zwart gekleed ter vergadering zullen moeten verschijnen, “op verbeurte van een gulden” Een volgend artikel bepaalt, dat wanneer de leden een gewone vergadering niet bijwonen, zij tien

stuivers "verbeuren" en wanneer zij bij een buitengewone vergadering afwezig blijven een gulden zullen moeten betalen. Met het bekende plaatselijke kwartiertje wordt in het geheel geen rekening gehouden; "Met den eersten klokslag zal het bepaalde uur der vergadering, gerekend worden daar te zijn". Ook op het na het openen van de vergadering verschijnen staat een boete. Telaarcomers moeten de helft van de boete, voor het verzuimen van de vergadering vastgesteld, betalen.

De artikelen vijf tot en met acht houden bepalingen in omtrent de gang van zake bij de behandeling van de agendapunten. Zij bepalen onder meer dat om een goed verloop van de vergaderingen te bevorderen na de opening van de vergadering en het vaststellen van de notulen van de vorige vergadering, eerst de aanhangige zaken zullen worden behandeld, terwijl daarna "die gene zullen worden gehoord, welke bij monde, eenige verzoeken hebben te doen". De rapporten van de commissies uit de raad zullen worden voorgelezen en afgedaan, terwijl hierna zal worden overgegaan tot het voorlezen van de ingekomen brieven en verzoekschriften en het nemen van een beslissing hierop. Wanneer een lid van de raad spreekt, mag hij niet door "tusschen-redenen" (interrupties) worden gehinderd. Degene die toch een interruptie plaatst, krijgt een boete van zes stuivers.

En wanneer een lid zich veroorlooft om het gesprokene door een of meer van zijn mede-raadsleden "op eene satirieke wijze te wederleggen of met hatelijke trekken te gispn", krijgt een boete van een gulden.

In een volgend artikel krijgt degene die zonder toestemming van de voorzitter de vergadering tussentijds verlaat een boete van twaalf stuivers.

Ook aan de gemeente-secretaris is een artikel gewijd, waarin wordt bepaald, dat de in de voorgaande artikelen bepaalde boete ook op de secretaris van toepassing zijn, terwijl hij gehouden is om bij de aanvang van de vergaderingen de notulen behoorlijk uitgewerkt voor te lezen. Op het niet nakomen van deze bepaling staat een boete van een gulden.

Opmerkelijk is het gestelde in artikel veertien, waarin zich een relatie met de schilderijen van Jan Steen laat oproepen. Dit artikel zegt n.l. "De Leden van den Raad zullen geene honden in de vergaderingen mogen medebrengen, op de boeten van twaalf stuivers".

In het reglement wordt tenslotte bepaald dat een der jongste raadsleden van de boeten aantekening zal houden en deze zal innen, terwijl de boeten zullen worden aangewend "tot gemeen nut" door de leden onderling te bepalen.

Of aan dit reglement de hand gehouden is, of dat door het stiptelijk nakomen ervan nooit een boete isopgelegd geworden, is helaas niet bekend, aangezien uit het archief niets blijkt van het aantekening houden der boeten en het door de leden onderling te bepalen "gemeen nut".

Eerst bij het inwerkingtreden van de gemeentewet in 1851 stelde de raad in haar vergadering van 1 december van dat jaar een nieuw reglement van orde voor haar vergaderingen vast. 4)

- 1) Gemeentearchief Woerden, inventaris 1811-1936 no. 9
- 2) idem no. 10
- 3) idem no. 10
- 4) idem no. 40

HISTORISCHE TENTOONSTELLING TE ROTTERDAM

Van zaterdag 6 november 1971 t/m zondag 2 januari 1972 zal in het gebouw van de Gemeentelijke Archiefdienst Rotterdam aan de Mathenesserlaan nr. 315 een tentoonstelling worden gehouden onder de titel "Op reis".

Deze tentoonstelling geeft een overzicht van een aantal aspecten van het reizen vanaf de 15^e tot in het begin van de 20^e eeuw (middelen van vervoer, herbergen, tolln, reisboeken, kaarten, reisverhalen e.d.).

De openingstijden zijn: werkdagen 10 - 17 uur, zon- en feestdagen 11 - 17 uur. Toegang gratis.